

Laboratorium nr. 6

1. Wczytywanie bibliotek

```
source("http://bioconductor.org/biocLite.R")
biocLite("ALL")
library("ALL")
```

Podobnie wczytaj następujące moduły: *genefilter*, *hgu95av2.db*, *bioDist*, *RColorBrewer*, *cluster*

2. Zestaw danych ALL

Zestaw danych ALL składa się ze 128 mikromacierzy dla różnych osobników chorych na białaczkę (acute lymphoblastic leukemia). Jest 95 próbek z białaczką typu B-cell i 33 z białaczką typu T-cell. Ponieważ to są różne tkanki i różne choroby zazwyczaj do analizy wybierany jest tylko jeden typ choroby

3. Wybór próbek i genów (zrzut sesji)

Wybierz z danych tylko próbki typu B, dla których fenotyp biologii molekularnej jest równy BCR/ABL lub NEG. Aby dalej zawęzić listę genów do analizy, wybierz te, które są czynnikami transkrypcyjnymi. Pomoc w wyborze próbek i genów znajduje się w pomocy do ćwiczeń nr 2 (str. 138-139), a wytłumaczenie poszczególnych funkcji R w pomocy do ćwiczeń nr 1.

4. Wyznaczanie odległości pomiędzy genami (3 wykresy + zrzut sesji + komentarz)

Wycentruj i przeskaluj dane z macierzy ekspresji, a następnie wyznacz macierz odległości za pomocą różnych metryk *manhattan*, *euclidean*, *minkowski* tworząc odpowiednio obiekty *manDist*, *eucDist*, *minkDist*. Narysuj 3 heatmapy (dla każdej odległości jedną), które zobrazują wyznaczone odległości. Czy są zauważalne różnice pomiędzy wykresami? Jakież? Skorzystaj z pomocy do ćwiczeń nr.2 (str 140/141)

5. Klastrowanie hierarchiczne (3x3 wykresy + zrzut sesji + komentarz)

Dla każdej z wyznaczonych miar zastosuj algorytm klastrowania hierarchicznego typu *bottom-up* (*hclust*) z metodą *complete linkage* oraz *single linkage* oraz typu *top-down* (*diana*). Powinno powstać 9 różnych obiektów (3 miary odległości * 3 metody klastrowania). Przedstaw dendrogramy, pogrupuj je funkcją *par(mfrow=c(3,1))* dla tej samej miary odległości. Czy są zauważalne różnice pomiędzy wykresami? Jakież?

Za pomocą funkcji *cutree* przetnij drzewo z hierarchicznego klastrowania typu *bottom-up* dla *complete linkage*, tak aby utworzyć 2,3,4,6 klastrow i utwórz obiekty *hcut2*, *hcut3*, *hcut4*, *hcut6*. Skorzystaj z pomocy do ćwiczeń nr.2 (str 144/145)

6. Klastrowanie kmeans i PAM (zrzut sesji + komentarz)

Wykonaj klastrowanie metodą *kmeans* (funkcja *kmeans*) podając jako zbiór wejściowy zmienną *gvals* (utworzoną w punkcie 4, jeśli nie jest ona utworzona wróć do pomocy, str 140-1), $k=2,3,4$ i 6, a liczbę restartów=15 (algorytm *kmeans* zwraca często różny wynik, dlatego ważne jest powtórzenie obliczeń). Utwórz obiekty o nazwach *km2*, *km3*, *km4*, *km6*.

Wykonaj klastrowanie PAM dla dwóch różnych miar *manDist* i *eucDist*, k podobnie jak wcześniej. Utwórz obiekty o nazwach *pamMk* i *pamEk*, np. *pamM2*.

Porównaj klastrowania dla $k=3$: `hcut3` vs `km3`, `km3` vs `pamE3`, `pamE3` vs `pamM3`, metodą **table**, np. `table(hcut3,pamM3$cluster)`.

Czy różne metody klastrowania zwracają takie same klastry, czy różne? Które z metod dają jako wynik najbardziej zbliżone klastry? (str 146-7)

7. Ocena liczby klastrów – silhouette (4 wykresy + zrzut sesji + komentarz)

Aby ocenić czy dobrze została wybrana liczba klastrów można wykorzystać szerokość silhouette (funkcja `silhouette`). Dla każdego z utworzonych obiektów klastrowania **pamMk**, **pamEk**, **hcutk**, **kmk** wywołaj tę funkcję. Obiekty typu `pam` można podać jako jedyny parametr do funkcji `silhouette`, gdyż obiekt tego typu posiada wyznaczoną miarę odległości, natomiast dla obiektów **hcutk** i **kmk** należy podać jako drugi parametr wyznaczoną macierz odległości **eucDist**. Obiekty **kmk** wymagają wyciągnięcia tabeli z klastrowaniem, np. **km2\$cluster**. Wyniki przedstaw na 4 wykresach, pogrupowanych wg typu klastrowania (na każdym wykresie będą 4 wykresy dla różnej liczby klastrów, ale jednej metody klastrowania).

O czy mówi szerokość silhouette? Jaka liczba klastrów jest najlepsza? Czy w zależności od metody klastrowania silhouette wskazuje na różną liczbę klastrów?